

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2218/2023
15.05.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Душан Игњатовић, адвокат из ..., против туженог ДОО „Нишекспрес“ Ниш, чији је пуномоћник Весна Лојпур Стојменовић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 5080/22 од 24.01.2023. године, у седници одржаној 15.05.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 5080/22 од 24.01.2023. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 5080/22 од 24.01.2023. године и пресуда Основног суда у Нишу П1 1834/20 од 13.04.2022. године и предмет упућује првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 1834/20 од 13.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе да му на име стицања без основа исплати 708.730,44 динара са законском затезном каматом од 05.12.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 126.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 5080/22 од 24.01.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизију је благовремено изјавио тужилац због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучује као о изузетно дозвољеној применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд налази да су испуњени услови из члана 404. став 1. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11 ... 10/23), за одлучивање о ревизији тужиоца као изузетно дозвољеној, ради уједначавања судске праксе.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је правноснажном и извршном пресудом Општинског суда у Нишу П 1074/98 од 23.06.1998. године обавезан да туженом изврши исплату износа од 13.650,71 динара са законском затезном каматом и трошкове парничног поступка. По предлогу туженог, на основу ове извршне исправе, покренут је поступак извршења против тужиоца и донето решење о извршењу И 1160/98 од 26.10.1998. године, а извршење је спроведено пленидбом зараде коју је тужилац остваривао код туженог као послодавца. Решењем И 1160/98 од 03.04.2009. године утврђено је да је на дан 31.10.2007. године укупно ненамирено потраживање туженог као извршног повериоца 409.115,35 динара са законском затезном каматом од 31.10.2007. године и на основу овог решења настављено је извршење пленидбом 1/3 пензије тужиоца као извршног дужника. Решењем од 08.11.2018. године обустављен је извршни поступак услед чињенице да је тужени 19.07.2016. године повукао свој предлог за извршење. Тужилац сматра да је исплату целокупног потраживања извршио још 2004. године, а посебно истиче да је приликом спровођења принудног извршења камата на главни дуг обрачунавана применом конформне методе обрачуна, што је супротно одлуци Уставног суда. Како би се утврдило да ли је извршном дужнику измирено потраживање у целости, ангажован је стални судски вештак који је извршио обрачун потраживања (главни дуг и камата) и који је свој налаз дао у три варијанте. Тужилац је тужбени захтев прецизирао према трећој варијанти обрачуна из налаза и мишљења вештака којим је обрачун камате до 03.03.2001. године вршен конформном методом, а надаље по простом методу обрачуна и према којој је тужилац закључно са 08.11.2018. године у претплати за износ од 708.730,44 динара. У првој варијанти обрачуна вештак је извршио обрачун камате током читавог периода применом просте методе, а у другој варијанти обрачун камате до 27.07.2012. године вршен је применом конформне методе, а надаље простом методом.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили као неоснован тужбени захтев. Прихватили су обрачунски део налаза вештака финансијске струке, али су закључили да тужилац током трајања овог поступка није подносио предлог, односно захтев суду за измену решења о извршењу, као појединачног акта донетог на основу касираног Закона о висини стопе затезне камате, на основу кога би се обрачунавала камата током поступка и спроводило извршење, нити да је пружио доказ да је Уставном суду подносио захтев да се одлуком одреди начин отклањања штетних последица.

По оцени Врховног суда, одлуке нижестепених судова нису правилне.

Одредбом члана 210. Закона о облигационим односима, прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи (став 1.); обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао (став 2.). Чланом 212. истог закона, предвиђено је да ко је исти дуг платио два пута, па макар једном и по основу извршне исправе, има право тражити враћање по општим правилима о стицању без основа, а чланом 214. да кад се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити

плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева.

Одлуком Уставног суда Уз 82/09 од 12.07.2012. године, која је објављена у „Службеном гласнику РС“ бр. 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да је одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ бр. 9/01), у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Одредбом члана 60. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“ бр. 109/07), прописано је да се закон и други општи акти за које је одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, не могу примењивати на односе који су настали пре дана објављивања одлуке Уставног суда, ако до тог дана нису правноснажно решени (став 1), као и да се извршење правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето – обуставиће се (став 3.).

Следом наведеног, обрачун камате комфорном методом практично представља обрачун камате на камату. То је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што није дозвољено. Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава.

Имајући у виду претходно наведено, те одлуку Уставног суда, као и одредбе закона, обрачун камате се правилно врши применом конформног метода до 03.03.2001. године, а након тога према стопама затезне камате простом методом, односно методом простог интересног рачуна. У конкретном случају, изостала је оцена налаза вештака у погледу извршеног обрачуна камате, због чега није утврђена основаност и висина тужиочевог потраживања, као ни моменат да ли је и ако јесте када тужилац извршио своју обавезу по извршној исправи. Како је остала неутврђена не само основаност, већ и висина тужиочевог потраживања према туженом, сходно правилима о стицању без основа, то су одлуке морале бити укинуте.

Имајући у виду наведено, нижестепени судови ће у поновном поступку поступити по примедбама датим у овом решењу и донети правилну и на закону засновану одлуку.

Са изложеног, применом одредбе члана 415. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**